

Betyg och studieresultat i gymnasieskolan 2011/12

I denna PM redovisas betyg och studieresultat för elever som avslutade sin gymnasieutbildning från 885 skolor våren 2012. Merparten av dessa elever har fått ett slutbetyg från skolor som tillämpar mål- och kunskapsrelaterade kursbetyg. De 739 elever som studerat på Waldorfskola eller International Baccalaureate får andra omdömen. De elever som gick ut våren 2012 har läst enligt Lpf 94/Gy 2000, och denna statistikredovisning omfattar därmed 17 nationella program. Alla elever på fristående skola och flertalet som studerat på ett specialutformat program har en anknytning till ett av de nationella programmen. Våren 2014 avslutar den första kullen sina studier på gymnasieskolan från programmen enligt Gy 2011.

Sju av tio fullföljer sin utbildning inom tre år

Hösten 2009 började nästan 123 000 ungdomar gymnasieskolan och av dessa fick 84 500 eller 69 procent slutbetyg våren 2012. Sju av tio elever klarar med andra ord gymnasiestudierna på stipulerade tre års studietid. Denna genomströmning, andelen med slutbetyg inom 3 år, har varit i stort oförändrad över tid och legat på 68 eller 69 procent de senaste nio åren.

Bäst genomströmning inom tre år, enligt den senaste statistiken, har eleverna som börjar sina studier på naturvetenskapliga utbildningar, där har 83 procent nått slutbetyg efter tre års studier. Sett till om eleverna har slutbetyg från samma utbildning som de påbörjade tre år innan, är det däremot eleverna på samhällsvetenskapliga utbildningar som i störst utsträckning fullföljer utbildningen inom tre år. Detta beror på att det finns elever som byter program under sin gymnasietid, men nästan åtta av tio av de som började samhällsvetenskapliga utbildningar avslutade också sina studier där. Lägst genomströmning inom tre år på de nationella programmen och närliggande utbildningar har de elever som började på hotell- och restaurangutbildningarna, 66 procent fick slutbetyg inom tre år.

Det har inte skett några större förändringar i andel elever som når slutbetyg inom tre år sett till elevkullarna som började gymnasieskolan hösten 2008 respektive 2009. Störst förändring står elever som börjat på industriutbildningar för, där fyra procentenheter färre nådde slutbetyg på tre år bland den senare elevkullen.

Med utgångspunkt i elevers program vid gymnasiestarten har samtliga utbildningar förutom hotell- och restaurang och media en högre eller oförändrad andel elever som når slutbetyg inom tre år idag än för åtta år sedan. Bland elever som börjat på energiutbildningar fullföljer nu hela 16 procentenheter fler sina studier med gängse studietakt jämfört med åtta år tidigare. Av de elever som började energiutbildningar hösten 2001 var det 61 procent som fick slutbetyg inom tre år, medan motsvarande andel för eleverna som började sina studier hösten 2009 var 77 procent. Även elever som börjar sina studier på livsmedelsutbildningar har bättre genomströmning i dag jämfört med för åtta år sedan; 10 procentenheter fler når slutbetyg inom tre år enligt den senaste statistiken. Dessa två utbildningar är dock de två minsta i antalet elever räknat.

Bäst genomströmning har kvinnor jämfört med män, elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning jämfört med förgymnasial och gymnasial utbildning. Särskilt om eleven har svensk bakgrund jämfört med utländsk bakgrund är genomströmningen betydligt bättre.

Tabell 1: Andel (%) elever med fullföljd gymnasieutbildning inom 3 år efter studiestart. Redovisning av nybörjarelever efter utbildningsinnehåll som eleverna började sina studier på.¹

Program eller anknytning till program	Andel (%) elever som har fått slutbetyg inom 3 år År då eleven började gymnasieskolan								
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Gymnasieskolan totalt	68	68	68	68	69	68	68	69	69
<i>därav innehåll</i>									
Barn- och fritid (BF)	64	66	68	70	68	71	69	71	69
Bygg (BP)	73	75	79	79	81	83	83	81	79
EI (EC)	71	68	67	69	69	71	73	72	74
Energi (EN)	61	68	72	76	78	79	78	78	77
Estetiska (ES)	71	74	74	73	73	74	72	74	73
Fordon (FP)	59	64	66	68	71	69	70	69	67
Handels- o. adm. (HP)	66	67	69	69	70	74	73	71	71
Hantverk (HV)	74	75	76	77	78	80	76	76	76
Hotell- o. rest. (HR)	67	68	68	70	69	67	68	67	66
Industri (IP)	63	65	64	69	71	70	71	73	69
Livsmedel (LP)	61	67	74	70	71	72	74	72	72
Medie (MP)	76	73	71	70	70	71	70	70	73
Naturbruk (NP)	70	72	76	75	78	74	75	73	74
Naturvetenskap (NV)	83	84	84	83	83	82	83	83	83
Omvårdnad (OP)	65	66	69	67	69	72	71	72	72
Samhällsvetenskap (SP)	78	79	79	78	79	78	79	80	80
Teknik (TE)	75	73	74	75	77	77	77	79	79

Nio av tio elever med slutbetyg når grundläggande behörighet

Av de 97 000 elever som fick ett slutbetyg med mål- och kunskapsrelaterade kursbetyg från gymnasieskolan våren 2012 har 87 procent grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.² Sedan läsåret 2009/10 då behörighetsreglerna till universitets- och högskolestudier skärptes har denna andel varit omkring 87, vilket är 2 – 3 procentenheter lägre än åren före regeländringarna.³

Kvinnor uppnår i högre grad än män grundläggande behörighet. Av de elever med slutbetyg har 90 procent av kvinnorna grundläggande behörighet jämfört med 83 procent för männen. Elever med utländsk bakgrund har i lägre utsträckning nått grundläggande behörighet för fortsatta studier än elever med svensk bakgrund. När både kön och bakgrund beaktas blir det tydligt att kvinnor med svensk bakgrund har bäst studieresultat. Av dem når 91 procent grundläggande behörighet, att jämföra med 76 procent för männen med utländsk bakgrund. För män med svensk

¹ I totalen ingår även individuella program och specialutformade program utan anknytning till ett enskilt nationellt program. Med utbildning avses här kommunala och landstingskommunala skolors nationella och specialutformade program, individuella program samt fristående skolors utbildningar. Varje utbildning är kategoriserad efter utbildningsinnehåll, d.v.s. det nationella program som utbildningen anknyter till.

² Denna uppgift avser följaktligen inte de elever som avslutat sina studier vid International Baccalaureate eller Waldorfbildning.

³ Från och med läsåret 2009/10 har behörighetsreglerna till universitet och högskola ändrats. Tidigare krävdes för grundläggande behörighet att eleven i sitt slutbetyg hade lägst betyget Godkänt på kurser som omfattar minst 90 procent av de gymnasiepoäng som krävs för fullständigt program, det vill säga 2 250 poäng. Från och med 2010 krävs också att eleven har betyget Godkänt i kurserna Matematik A, Engelska A och Svenska A och B, alternativt Svenska som andraspråk A och B. Dessutom måste eleven ha läst ett fullständigt program, det vill säga minst 2 500 poäng. Det betyder att elever som läser reducerat program inte längre kan få grundläggande behörighet.

bakgrund och kvinnor med utländsk bakgrund är andelen ungefär densamma, 84 respektive 83 procent.

Bland avgångselever från naturvetenskaplig-, samhällsvetenskaplig-, estetisk-, tekniska, är andelen med grundläggande behörighet högst (mellan 90 och 95 procent). Lägst andel har elever som läst fordonsutbildningar (68 procent). Störst förändring från föregående läsår finns bland avgångselever på livsmedelsutbildningar, där 3 procentenheter fler fick grundläggande behörighet för fortsatta studier våren 2012. Störst är minskningen för byggutbildningar och energiutbildningar där 2 procent färre nått grundläggande behörighet.

Oförändrad betygspoäng de senaste tio läsåren

Våren 2012 fick nästan 98 000 elever slutbetyg eller motsvarande⁴ från gymnasieskolan. Den genomsnittliga betygspoängen⁵ har i stort sett varit oförändrad de senaste tio läsåren, från 2002/03 och fram till 2011/12, och pendlat mellan 14,0 och 14,1.

Tabell 2. Genomsnittlig betygspoäng för elever med slutbetyg efter utbildningsinnehåll, läsåren 2005/06 – 2011/12⁶

Program eller anknytning till program	Läsår då eleven fick slutbetyg						
	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/10	2011/12
Gymnasieskolan totalt	14,1	14,1	14,0	14,1	14,0	14,1	14,0
<i>därav innehåll</i>							
Barn- och fritid (BF)	12,7	12,8	12,8	12,9	12,9	12,9	12,9
Bygg (BP)	12,3	12,4	12,2	12,6	12,5	12,5	12,3
EI (EC)	12,4	12,3	12,2	12,3	12,3	12,4	12,4
Energi (EN)	11,9	11,9	11,9	12,2	12,1	12,4	12,2
Estetiska (ES)	14,9	14,9	14,9	14,9	14,9	14,8	14,9
Fordon (FP)	11,6	11,6	11,7	11,8	11,5	11,5	11,5
Handels- o. adm. (HP)	12,8	12,7	12,9	13,0	12,9	12,9	12,8
Hantverk (HV)	14,2	14,2	14,2	14,3	14,3	14,1	13,9
Hotell- o. rest. (HR)	12,9	12,9	12,8	12,8	12,8	12,7	12,7
Industri (IP)	13,0	12,9	12,8	12,9	12,7	12,8	12,5
Livsmedel (LP)	13,0	12,9	12,9	13,3	13,1	13,2	13,2
Medie (MP)	13,7	13,5	13,4	13,4	13,4	13,4	13,3
Naturbruk (NP)	13,6	13,7	13,8	13,8	13,7	13,8	13,6
Naturvetenskap (NV)	16,1	16,2	16,1	16,1	16,1	16,2	16,0
Omvårdnad (OP)	13,2	13,4	13,3	13,4	13,4	13,4	13,3
Samhällsvetenskap (SP)	14,7	14,7	14,7	14,8	14,8	14,8	14,7
Teknik (TE)	13,9	13,9	13,9	14,0	14,0	14,2	14,1

För eleverna som fick slutbetyg våren 2012 var den genomsnittliga betygspoängen 14,0. Kvinnor har högre genomsnittlig betygspoäng än män, en skillnad som varit lika stor över tid.

⁴ 96 967 elever erhöill slutbetyg med mål- och kunskapsrelaterade betyg. 739 elever har motsvarande slutbetyg från International Baccalaureate och Waldorf.

⁵ Alla kurser i slutbetyget ingår i beräkningen. Kursernas poäng multipliceras med en vikt för betyg (IG=0, G=10, VG=15, MVG=20) samt divideras med poängsumman för eleven. Fr.o.m. år 2010 beräknas den genomsnittliga betygspoängen endast på kurser som ingår i det fullständiga programmet. Om eleven har läst fler kurser, inom ramen för utökat program, påverkar detta inte betygspoängen.

⁶ Se not 1.

Kvinnor med utländsk bakgrund har något högre poäng än män med svensk bakgrund (13,8 respektive 13,4). Lägst poäng har män med utländsk bakgrund (12,5) och högst har kvinnor med svensk bakgrund (14,9).

Elever på naturvetenskapliga utbildningar har högst genomsnittlig betygspoäng (16,0), därefter kommer elever på estetiska (14,9) och samhällsvetenskapliga (14,7) utbildningar. Lägst betyg har elever som slutfört fordonsutbildningar (11,5), följt av energi- (12,2) och byggutbildningar (12,3).

De senaste sju åren⁷ har den genomsnittliga betygspoängen ökat för bland annat utbildningar i energi, från 11,9 till 12,2 läsåret 2011/12, och livsmedel har ökat från 13,0 till 13,2. Industriutbildningar har minskat från 13,0 till 12,5. De största utbildningarna, samhällsvetenskap och naturvetenskap, har i stort sett inte haft någon förändring i genomsnittlig betygspoäng.

Av de nio kärnämneskurserna⁸ har flera i stort sett inte haft någon förändring i betygspoäng de senaste tio läsåren. Exempelvis var betygspoängen i kursen engelska A 13,9 läsåret 2002/03 jämfört med 14,0 i år. Kursen i naturkunskap A hade en betygspoäng på 13,4 läsåret 2002/03 och 13,3 läsåret 2011/12. Kursen estetisk verksamhet A har gått från 14,4 till 15,0 på tio år. Kurserna religionskunskap A och svenska B har sänkt betygspoängen de senaste tio läsåren, från 13,8 till 13,6 respektive 13,5 till 13,3.

Fortsatt många som läser utökat program

Möjligheten finns för en elev att ansöka om utökat alternativt reducerat program. I ett fullständigt gymnasieprogram ingår kurser om 2 500 poäng. I de fall en elev har ambitionen och bedöms klara av fler kurser än så, har eleven rätt att läsa fler kurser än vad som normalt ingår i studierna. En elev med studiesvårigheter kan beviljas ett reducerat gymnasieprogram, vilket innebär att eleven befrias från undervisning i en eller flera kurser.

Fr.o.m. antagningen hösten 2010 till universitet och högskola har nya tillträdesregler införts.⁹ Eleverna har nu flera möjligheter att förbättra sin konkurrenssituation. Meritpoäng ges fr.o.m. hösten 2010 för högre kurser i matematik, språk eller särskilda kurser riktade mot de (17) områdesbehörigheter som Högskoleverket beslutat om.¹⁰

Systemet med meritpoäng ökade elevernas intresse för att läsa utökat program påtagligt. Våren 2009, året före förändringen, läste 23 procent utökat program. Ett år senare läste 43 procent utökat program. Våren 2012 har 40 procent av eleverna

⁷ Statistiken finns endast tillgänglig på utbildningsinnehåll sedan sex år tillbaka. Med utbildning avses här kommunala och landstingskommunala skolors nationella och specialutformade program, individuella program samt fristående skolors utbildningar. Varje utbildning är kategoriserad efter utbildningsinnehåll, d.v.s. det nationella program som utbildningen anknyter till.

⁸ Svenska som andraspråk A och Svenska som andraspråk B är inte medräknade.

⁹ Kraven för grundläggande behörighet skärps. Kraven för särskild behörighet uttrycks i så kallade områdesbehörigheter. Meritpoäng läggs till betygspoängen. Kurser, som inte krävs för särskild behörighet, i moderna språk, engelska, matematik samt områdeskurser som är kopplade till områdesbehörigheter ger maximalt 2,5 meritpoäng.

¹⁰ Elever som läser dessa meritpoängskurser som utökat program, utanför slutförslaget, riskerar inte att försämra sin genomsnittliga betygspoäng om man misslyckas med kursen. Den genomsnittliga betygspoängen beräknas för de kurser som ingår i slutförslaget. Om eleven läst och klarat minst Godkänt på högre kurser än vad som krävs för behörighet får man tillägg, meritpoäng. Med högsta betyg, Mycket väl godkänt (MVG), i alla kurser som ingår i slutförslaget får eleven den genomsnittliga betygspoängen 20,0. Utöver detta kan eleven få maximalt 2,5 meritpoäng. När eleven söker vidare till högskola/universitet gör den det med ett jämförelsetal som något förenklat består av en fast del som utgörs av den genomsnittliga betygspoängen samt meritpoängen.

med slutbetyg läst utökat program. Detta innebär en minskning med två procentenheter från våren 2011. Andelen är högre bland männen än bland kvinnorna (42 respektive 38 procent). På två av de 17 nationella programmen läser mer än hälften av eleverna utökat program: bygg (53 procent) och naturbruk (53 procent).

Få elever har reducerat program

Regeländringarna som trädde i kraft år 2010 har också medfört att få, nästan inga elever, läser reducerat program. Våren 2009 hade 2,6 procent av eleverna med slutbetyg läst reducerat program. Våren 2010 var andelen 0,7 procent och våren 2011 0,4 procent. Till våren 2012 har denna andel minskat ytterligare till 0,3 procent av eleverna med slutbetyg. Sammanlagt har 247 elever läst reducerat program. Det är något vanligare bland männen än bland kvinnorna att läsa reducerat program (0,3 jämfört med 0,2 procent).

Istället för att få ett slutbetyg från reducerat program lämnar drygt 12 000 elever gymnasieskolans årskurs 3 med ett samlat betygsdokument.

Elever med högutbildade föräldrar har bättre studieresultat

Ju högre utbildningsnivå elevernas föräldrar har, desto bättre är deras studieresultat. Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning når i högre grad slutbetyg, grundläggande behörighet och har högre genomsnittlig betygspoäng än elever med föräldrar vars högsta utbildningsnivå är lägre.

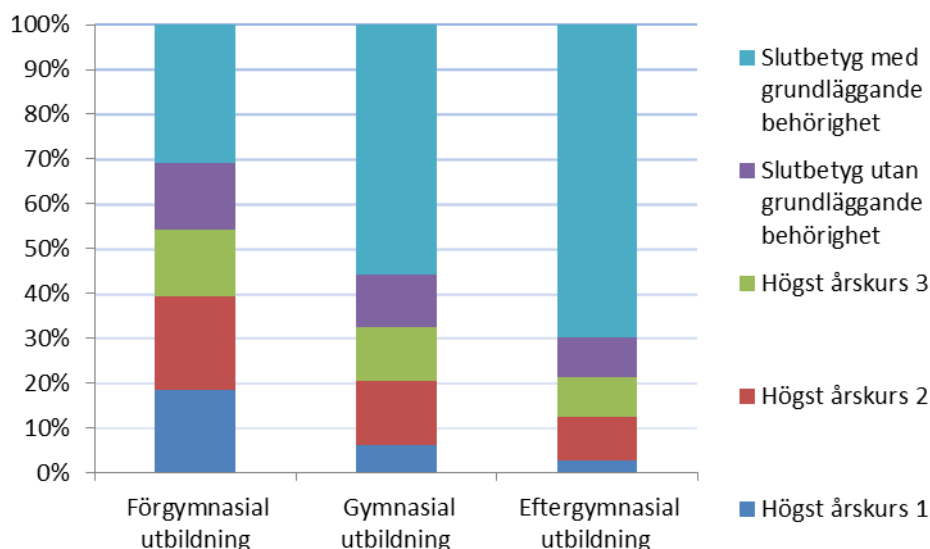
Bland eleverna vars föräldrar har eftergymnasial utbildning har 78 procent fått *slutbetyg* inom tre år, av dem som började gymnasieskolan hösten 2009. Motsvarande andel för elever med föräldrar som har gymnasieutbildning är 67 procent, och bland eleverna med föräldrar som har förgymnasial utbildning har endast 43 procent nått slutbetyg inom tre år.

Andelen elever som nått *grundläggande behörighet* samvarierar med föräldrarnas utbildningsnivå. Inom tre år har 73 procent av eleverna med föräldrar som har eftergymnasial utbildning grundläggande behörighet. Motsvarande andel är 57 procent för eleverna vars föräldrar högst har gymnasial utbildning och 33 procent för elever med föräldrar vars högsta utbildningsnivå är förgymnasial.

Även efter fem års studier kvarstår att elever med föräldrar som har eftergymnasial utbildning är de som i högst grad når slutbetyg. Det innebär alltså att två år ytterligare studier inte jämnar ut alla de skillnader i resultat som statistiken visar finns mellan elever från hem med olika studietraditioner.

Av de elever som har föräldrar med eftergymnasial utbildning och inte nått slutbetyg inom fem år (14 procent) har de flesta, knappt 10 procentenheter, kommit så långt som årskurs 3 och knappt 5 procentenheter har högst nått årskurs 1 eller 2. Av de elever som har föräldrar med gymnasial utbildning och inte nått slutbetyg inom fem år (24 procent) har 15 procentenheter nått årskurs 3 och 10 procentenheter har högst nått årskurs 1 eller 2. Därutöver visar statistiken, dock omfattar denna grupp endast en mindre andel av samtliga gymnasieelever, att 21 procent av eleverna med föräldrar som har förgymnasial utbildning har högst nått årskurs 3 utan ett slutbetyg och ytterligare 22 procentenheter av eleverna har endast nått årskurs 1 eller 2. Sex av tio av dessa elever hade nått slutbetyg.

Diagram 1. Elevernas studieresultat redovisat efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå. Slutbetyg med grundläggande behörighet och slutbetyg utan grundläggande behörighet inom 3 år samt högsta årskursen eleverna varit inskrivna på för de som inte nått ett slutbetyg inom 3 år. Elever som började gymnasieskolan hösten 2009.

Även den *genomsnittliga betygspoängen* är högre bland elever vars föräldrar har högre utbildningsnivå. Elever med föräldrar som har högst förgymnasial utbildning har 12,2 i genomsnittlig betygspoäng. Bland elever vars föräldrars högsta utbildningsnivå är gymnasial utbildning är motsvarande 13,2. Har föräldrarna eftergymnasial utbildning kortare än tre år har eleverna 14,3 i genomsnittlig betygspoäng och 15,1 om den eftergymnasiala utbildningen är minst tre år.

Var fjärde elev går direkt till universitet och högskola

Av de elever som slutförde gymnasieskolan och fick slutbetyg eller motsvarande våren 2011 har 23 procent påbörjat högskolestudier läsåret därpå, vilket är en något lägre andel än läsåret innan. Till våren 2011 hade tidigare års trend med tilltagande direktövergång till universitet och högskola avstannat.

Andelen elever som fortsatte till universitet och högskola inom *tre* år efter att ha fått slutbetyg från gymnasieskolan våren 2009 är en procentenhet högre än avgångskullen innan (45 jämfört med 44 procent). Störst övergång inom tre år finns bland elever som studerat på studieförberedande utbildningar: naturvetenskap (80 procent), teknik (62 procent), samhällsvetenskap (62 procent) och estetiska (48 procent). Bland de yrkesförberedande utbildningarna är det vanligast att elever som läst inom media, omvårdnad samt barn- och fritid fortsätter studera på universitet och högskola (39, 33 respektive 32 procent).

Det är betydligt mer vanligt bland kvinnor att studera vidare på universitet och högskola än bland män. Tre år efter gymnasieavgång uppgår denna skillnad mellan könen till omkring 13 procentenheter. Elever med utländsk bakgrund som avslutat gymnasieskolan med slutbetyg fortsätter i högre grad till universitet och högskola än elever med svensk bakgrund, samt länkar till uppgifter på läns-, kommun- och skolnivå.

Denna skillnad gäller för såväl kvinnor som män. Tre år efter fullföljd gymnasieutbildning har mer än 63 procent av kvinnorna med utländsk bakgrund börjat studera på universitet och högskola. Motsvarande andel bland män med svensk bakgrund är 37 procent.

Oförändrad andel elever som går vidare till komvux

Knappt 9 procent av elever i årskurs 3 hösten 2009 fortsatte nästkommande läsår att studera på komvux. De elever som fick slutbetyg från gymnasieskolan våren 2010 fortsatte i mindre grad till komvux än de som lämnade gymnasiet utan slutbetyg, 8 procent respektive 14 procent. Andelen elever som går över till komvux är oförändrade jämfört med föregående årskull. Sammantaget var det drygt 11 000 elever som fortsatte studera på komvux läsåret efter att de slutat årskurs 3 på gymnasieskolan.

Elever som gått omvårdnads-, handels- och administrations- samt barn- och fritidsutbildningar går oftare än andra elever vidare till komvux läsåret efter att de lämnat gymnasieskolan.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under länken "Statistik & analys". Där finns Sveriges officiella statistik om gymnasieskolan för läsåret 2011/12 på riksnivå samt länkar till uppgifter på läns-, kommun- och skolnivå.